

Bryssel 1.10.2015
COM(2015) 481 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**suojeltujen merialueiden perustamisen edistymisestä
(meristrategiapuitedirektiivin 2008/56/EY 21 artiklan mukainen arviointi)**

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

suojeltujen merialueiden perustamisen edistymisestä (meristrategiapuitedirektiivin 2008/56/EY 21 artiklan mukainen arviointi)

1. Johdanto

Monien Euroopan merissä esiintyvien lajien kannat ja niiden levinneisyysalueet ja elinympäristöt ovat pienentyneet ihmisen toiminnan vaikutusten vuoksi¹.

Yhdistyneet kansakunnat on kahden viime vuosikymmenen aikana toistuvasti tuonut esiin huolensa valtamerien terveydestä ja meriluonnon monimuotoisuudesta². EU on biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen mukaisesti sitoutunut varmistamaan, että 10 prosenttia sen rannikko- ja merialueista suojellaan. Tämä tavoite sisältyy myös kestävän kehityksen tavoitteeseen 14, jonka mukaan suojellaan valtameriä, meriä ja meriluonnonvaroja ja hyödynnetään niitä kestäväällä tavalla kestävän kehityksen edistämiseksi³.

Euroopan unioni hyväksyi vuonna 2011 luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian, jolla pyritään pysäyttämään koko luonnon monimuotoisuuden häviäminen sekä ekosysteemipalveluiden huonontuminen EU:n alueella vuoteen 2020 mennessä. Luontotyyppidirektiivissä⁴ edellytetään erityisten suojelutoimien alueiden perustamista myös rannikko- ja merialueiden luontotyypejä varten. Lisäksi EU:n meristrategiapuitedirektiivissä⁵ keskitytään suojelemaan erityisesti merten biologista monimuotoisuutta.

Meristrategiapuitedirektiivin mukaan jäsenvaltioiden on laadittava toimenpideohjelma⁶ ympäristön hyvän tilan saavuttamiseksi niille kuuluvilla merivesillä⁷ vuoteen 2020 mennessä. Toimenpideohjelmiin on kuuluttava alueellisia suojelutoimenpiteitä, jotka edistävät suojeltujen merialueiden yhtenäisiä ja edustavia verkostoja⁸. Merialueiden suojelu on kaikilla Euroopan merillä käytettävä toimenpide, jolla pyritään suojelemaan vaarantuneita lajeja ja elinympäristöjä. Tarkemmin määriteltynä suojelluilla merialueilla tarkoitetaan

- maantieteellisesti määritettyjä merialueita,
- joiden ensisijainen ja selkeästi ilmaistu tavoite on luonnonsuojelu

¹ Euroopan ympäristökeskus, ympäristön tilaa koskeva vuoden 2015 raportti.
<http://www.eea.europa.eu/soer-2015/europe/marine-and-coastal>.

² Katso esimerkiksi Agenda 21, <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> ja UNGA Resolution A/RES/66/288 - The Future We Want, 27.7. 2012 <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/476/10/PDF/N1147610.pdf?OpenElement>.

³ YK:n yleiskokouksen päätöslauselma A/69/L.85, 12.8. 2015,
http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/L.85&Lang=E.

⁴ Direktiivi 92/43/ETY.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/56/EY, annettu 17. kesäkuuta 2008, yhteisön meriympäristöpolitiikan puitteista (meristrategiapuitedirektiivi), EUVL L 164, 25.6.2008.

⁶ Meristrategiapuitedirektiivin 13 artikla.

⁷ Merivedet määritellään meristrategiapuitedirektiivin 3 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa.

⁸ Meristrategiapuitedirektiivin 13 artiklan 4 kohta.

- ja joita säännellään ja hoidetaan oikeudellisten tai muiden tehokkaiden keinojen avulla tavoitteen saavuttamiseksi⁹.

On osoitettu, että hyvin hoidetuilla suojelluilla merialueilla on ollut Euroopassa myönteisiä ekologisia vaikutuksia. Niillä merensuojelualueilla, joilla suojelun taso on korkea, lajitiheys¹⁰ on kasvanut keskimäärin 116 prosenttia, kasvien ja eläinten biomassassa on kasvanut keskimäärin 238 prosenttia, eläinten koko on kasvanut 13 prosenttia ja lajien runsaus on lisääntynyt 19 prosenttia¹¹.

Koska tehokkaasti hoidetut suojellut merialueet edistävät merten ja valtamerten säilyttämistä terveinä ja kestävinä, ne myös tukevat merten ja valtamerten tuottamia palveluja. Näin ollen suojelluilla merialueilla on paljon luonnonsuojelua laajempi merkitys, sillä ne tuottavat yhteiskunnalle taloudellista hyötyä. Ne ovat sinisen talouden vihreä perusta. Natura 2000 -verkostoon kuuluvien merialueiden tuottaman kokonaishyödyn arvioidaan olleen vuonna 2011 noin 1,5 miljardia euroa vuodessa. Määrä voisi kasvaa 3,2 miljardiin euroon, jos Natura 2000 -merialueiden kattama ala kaksinkertaistettaisiin¹².

Suojellut merialueet tuottavat sosioekonomisia hyötyjä monin tavoin. Koska lajien biomassassa kasvaa suojelluilla merialueilla, suojellut merialueet voivat edistää kalakantojen elvyttämistä¹³. On näyttöä siitä, että suojeltujen merialueiden myönteiset vaikutukset ulottuvat myös läheisille kalavesille. Esimerkiksi Columbreteresin saariryhmän merensuojelualueen perustaminen Espanjassa kasvatti saaliita ympäröivillä kalavesillä noin 10 prosentilla vuodessa¹⁴.

Puhdas vesi, terveet elinympäristöt ja merten rikas biologinen monimuotoisuus ovat myös yksi rannikko- ja merimatkailun peruskivistä. Suojelluista merialueista voi tulla merkittäviä matkailukohteita, jotka tukevat rannikko- ja merialueiden taloutta¹⁵. Australiassa matkailu Ison Valliriutan meriluonnonpuiston ja maailmanperintökohteen alueella johti noin 6,4 miljardin dollarin välittömään kulutukseen, tuotti 5,2 miljardia dollaria lisäarvoa ja synnytti yli 64 000:ta kokoaikaista työpaikkaa vastaavan määrän työtä vuonna 2012¹⁶.

Suojellut merialueet parantavat meriympäristön tilaa ja voivat siten vahvistaa myös merien muita ekosysteemipalveluja, kuten jätteen assimilointia, rannikkoalueiden suojelua ja tulvien hallintaa¹⁷. Yhdistyneessä kuningaskunnassa on arvioitu, että suojeltujen merialueiden

⁹ Ks. tarkempi määritelmä tämän kertomuksen liitteessä, s. 8.

¹⁰ Kasvien ja eläinten määrä tietyllä alueella.

¹¹ Fenberg, P. B. ym., ”The science of European marine reserves: Status, efficacy, and future needs”, *Marine Policy* 36(5), 2012, s. 1012–1021.

¹² Euroopan komissio, *The Economic Benefits of the Natura 2000 Network*, 2013.

¹³ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/docs/ENV-12-018_LR_Final1.pdf

¹⁴ On todettu, että hyvin hoidetuilla suojelluilla merialueilla suurten kalojen biomassassa on viisinkertainen ja haiden biomassassa 14-kertainen verrattuna alueisiin, joissa harjoitetaan kalastusta. Edgar, G. J. ym., ”Global conservation outcomes depend on marine protected areas with five key features”, *Nature* 506, 2014, s. 216–220.

¹⁵ Sala, E., ”Here is one great way to save fish – and the fishing industry”. Artikkelissa ”Tackling Science Challenges”, *Harvard Business Review* 85, 2012.

¹⁶ Australian Government, Department of Environment and Heritage, *The benefits of marine protected areas*, 2003. <http://www.environment.gov.au/system/files/resources/5eaa4f9-e8e0-45d1-b889-83648c7b2ceb/files/benefits-mpas.pdf>

¹⁷ Great Barrier Reef Marine Park Authority, *Great Barrier Reef Region Strategic Assessment – Strategic Assessment Report*, 2014. <http://elibrary.gbrmpa.gov.au/jspui/handle/11017/2861>

¹⁸ Potts ym., ”Do marine protected areas deliver flows of ecosystem services to support human welfare?”, *Marine Policy* 44, 2014.

verkoston nimeämisestä saadun hyödyn rahallinen arvo on ollut kaasujen ja ilmaston säätelyn osalta 8,2 miljardia punttaa ja ravinteiden kierron osalta 1,3 miljardia punttaa¹⁸.

Tässä kertomuksessa arvioidaan meristrategiapuitedirektiivin 21 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden edistymistä suojeltujen merialueiden perustamisessa vuoden 2012 loppuun mennessä. Kertomus perustuu Euroopan suojeltujen merialueiden verkostoa koskevaan Euroopan ympäristökeskuksen arviointityöhön. Kertomuksessa tarkastellaan ensin jäsenvaltioiden edistymistä suojeltujen merialueiden perustamisessa (2 jakso) ja sitten 13 artiklan 4 kohdassa edellytettyä suojeltujen merialueiden verkostojen yhtenäisyyttä ja edustavuutta (3 jakso). Kertomuksen viimeisessä osiossa käsitellään jatkossa tarvittavia toimia. Kertomus sisältää kaksi teknistä liitettä, joissa määritellään kertomuksessa käytettyjä termejä, kuvataan suojeltujen merialueiden perustamista koskevaa eurooppalaista ja kansainvälistä lainsäädäntöä ja esitetään kertomuksessa käytettyjä lukuja taulukoiden muodossa.

2. Arvio edistymisestä

Euroopan ympäristökeskus julkaisee Euroopan suojeltuja merialueita koskevan raportin vuonna 2015¹⁹. Ympäristökeskuksen arvioinnin mukaan Euroopassa on panostettu huomattavasti suojeltujen merialueiden nimeämiseen ja niiden muodostamien verkostojen perustamiseen sen jälkeen, kun biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus tuli voimaan vuonna 1993²⁰. Vuoden 2012 lopussa suojellut merialueet kattoivat 5,9 prosenttia Euroopan meristä²¹, mutta suojeltujen merialueiden kattavuudessa on suuria alueellisia eroja eri puolilla Eurooppaa. Vuonna 2012 kymmenestä merialueiden osa-alueesta kolmella suojellut merialueet kattoivat yli 10 prosenttia alueesta, kun taas kahdella alueellisella merellä suojeltujen merialueiden osuus oli alle 2 prosenttia²² (taulukko 1). Alueellisten erojen lisäksi suojeltujen merialueiden kattavuudessa havaittiin merkittäviä eroja myös rannikkovesien ja avomerten välillä (taulukko 2). On pantava merkille, että suojeltujen merialueiden kattama alue on kasvanut vuoden 2012 jälkeen, sillä osa jäsenvaltioista on nimennyt huomattavan paljon uusia suojeltuja merialueita.

Euroopan ympäristökeskuksen raportissa Euroopan suojellut merialueet jaetaan kolmeen tyyppiin: Natura 2000 -verkostoon kuuluvat merialueet, meriä koskevien alueellisten yleissopimusten nojalla suojellut merialueet ja yksittäiset kansallisesti suojellut merialueet. Nämä kolmenlaiset suojellut merialueet voivat olla myös osittain päällekkäisiä (tietty alue tai

¹⁸ Hussain ym., "An ex-ante ecological economic assessment of the benefits arising from marine protected areas designation in the UK", *Ecological Economics* 69(4), 2010, s. 828–838.

¹⁹ Euroopan ympäristökeskus, *Marine Protected Areas in Europe's Seas – An overview and reflections on the way forward*, 2015.

²⁰ Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus velvoittaa sopimuspuolet perustamaan suojelualueiden järjestelmän. Ks. liitteen s. 10.

²¹ Euroopan ympäristökeskus rajasi arviointialueen käyttämällä rajana 200 meripeninkulman etäisyyttä rannikosta tai yhtä suurta etäisyyttä EU:n ulkopuolisiin maihin. Kreikan osalta rajana käytettiin kuitenkin kuuden meripeninkulman etäisyyttä. Suojeltuja merialueita on myös näiden rajojen ulkopuolella, mutta niitä ei ole huomioitu analyysissä. Meristrategiapuitedirektiivin rajallisen maantieteellisen soveltamisalan vuoksi analyysin ulkopuolelle jätettiin myös suojellut merialueet, joilla suojellaan syrjäisimpien alueiden rikkaita biologista monimuotoisuutta. Lisätietoa on saatavilla Euroopan ympäristökeskuksen vuonna 2015 julkaisemasta raportista *Spatial analysis of Marine Protected Area Networks in Europe's Seas*, s. 1–2.

²² Tiedot on koottu Natura 2000 -tietokannasta ja nimettyjen suojelualueiden yhteisestä tietokannasta (Common Database on Designated Areas).

alueen osa voi olla suojeltu useamman kuin yhden järjestelmän nojalla), niiden nimeämismenettelyissä on eroja ja niihin sovelletaan erilaisia oikeudellisia vaatimuksia.

2.1 Natura 2000 -merialueet

Merialueiden Natura 2000 -verkosto on erittäin onnistunut, sillä Euroopan suojelluista merialueista kattavuudessa mitattuna suurin osa on nimetty Natura 2000 -verkoston kautta. Vuoden 2012 lopussa verkosto kattoi yli 228 000 km² eli yli 4 prosenttia Euroopan meristä. Natura 2000 -verkoston kattavuus kuitenkin vaihteli eri merialueilla. Pohjanmerellä sen laajemmassa merkityksessä Natura 2000 -merialueet kattoivat lähes 18 prosenttia vesistä ja Itämerellä lähes 12 prosenttia vesistä. Muilla alueilla, kuten Joonianmerellä, Adrianmerellä ja Makaronesiassa, Natura 2000 -merialueiden kattavuus oli alle 2 prosenttia²³ (taulukko 3).

Natura 2000 -verkoston kattavuus oli huomattavasti suurempi myös rannikkoalueilla²⁴. Natura 2000 -alueet kattoivat 33,3 prosenttia rannan läheisistä vesistä, 11,3 prosenttia rannikkovesistä ja vain 1,7 prosenttia avomeristä²⁵. Näin ollen Natura 2000 -alueet eivät vielä kattaneet meriympäristön merkittäviä, avomerille tyypillisiä piirteitä. Luontodirektiiviin perustuvat Natura 2000 -alueet tarjoavat kuitenkin vahvan oikeudellisen kehyksen alueiden suojeluun ja ihmisen toiminnan kestävään hallintaan kyseisillä alueilla. Rannikkojäsenvaltiot ovatkin tehostaneet toimiaan aukkojen paikkaamiseksi.

2.2 Meriä koskevien alueellisten yleissopimusten nojalla perustetut suojeltujen merialueiden verkostot

Meriä koskevien alueellisten yleissopimusten nojalla nimetyt suojellut merialueet ovat merkittävässä määrin päällekkäisiä Natura 2000 -alueiden ja kansallisten suojeltujen merialueiden kanssa. Meriä koskevat alueelliset yleissopimukset ovat kuitenkin jäsenvaltioille tärkeä foorumi, jolla ne voivat tehdä yhteistyötä kehittääkseen ja toteuttaakseen ekosysteemeihin perustuvaa lähestymistapaa suojeltujen merialueiden nimeämiseen ja hoitamiseen. Siksi meriä koskevat alueelliset yleissopimukset ovat yksi Euroopan suojeltujen merialueiden verkoston laajentamista edistävistä tekijöistä²⁶.

Itämeren alue oli Euroopan ensimmäinen merialue, jossa kattavuus ylitti 10 prosenttia. Kun Itämeren merellisen ympäristön suojelukomissio (HELCOM) arvioi suojeltujen merialueiden verkostoansa vuonna 2010, sen kattavuus oli 10,3 prosenttia. Vuonna 2012 Itämeren suojeltujen merialueiden verkosto kattoi 12,4 prosenttia arviointialueesta²⁷.

Merkittävää edistystä on havaittavissa myös tietyillä Koillis-Atlantin alueilla. Esimerkkinä voidaan mainita Pohjanmeri sen laajemmassa merkityksessä: suojeltujen merialueiden

²³ Vuoden 2012 jälkeen osa jäsenvaltioista on perustanut huomattavasti lisää Natura 2000 -alueita ja siten lisännyt suojeltujen merialueiden kattavuutta tietyillä alueilla.

²⁴ Tämä johtuu osittain siitä, että luontodirektiivissä keskityttiin aluksi maa-alueisiin ja että syvänmeren luontotyypeistä ei ole ollut riittävästi tietoa.

²⁵ Rannan läheisillä vesillä tarkoitetaan rannasta 0–1 meripeninkulman vyöhykettä, rannikkovesillä 1–12 meripeninkulman vyöhykettä ja avomerellä 12 meripeninkulmasta arviointialueen ulkorajaan ulottuvaa vyöhykettä. Euroopan ympäristökeskus, *Spatial Analysis of Marine Protected Areas in Europe's Seas*, 2015.

²⁶ Ks. meristrategiapuitedirektiivin 5 ja 6 artikla alueellisesta yhteistyöstä.

²⁷ Euroopan ympäristökeskus, *Spatial Analysis of Marine Protected Areas in Europe's Seas*, 2015.

kattavuus on kyseisellä alueella Euroopan suurin (lähes 18 prosenttia). Keskimäärin suojellut merialueet kattoivat Koillis-Atlantilla 3,2 prosenttia arviointialueesta vuonna 2012²⁸.

Välimerellä suojeltujen merialueiden kattavuus oli vuonna 2012 Euroopan ympäristökeskuksen arviointialueella keskimäärin 9,7 prosenttia. Euroopan ympäristökeskus ei voinut arvioida suojeltujen merialueiden kattavuutta Mustallamerellä tietojen puutteen vuoksi (taulukko 4).

2.3 Kansalliset suojellut merialueet

Jäsenvaltiot ovat nimenneet suojeltuja merialueita myös suojellakseen kansallisesti merkittäviä piirteitä. Alueet voivat kuulua Natura 2000 -verkostoon tai meriä koskevien alueellisten yleissopimusten perusteella suojeltujen merialueiden verkostoihin taikka olla erillisiä suojelualueita. Eri järjestelmien puitteissa nimettyjen suojeltujen merialueiden verkostojen lähentymisen aste vaihtelee jäsenvaltiosta toiseen. Kansallisten suojeltujen merialueiden ja meriä koskevien alueellisten yleissopimusten nojalla suojeltujen alueiden tapauksessa lähentymisaste oli koko Euroopassa keskimäärin 68,2 prosenttia (eli yli kaksi kolmasosaa koko kansallisesti ja alueellisesti suojeltujen merialueiden kattamasta alueesta kuuluu molempiin järjestelmiin) ja kansallisten suojeltujen merialueiden ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvien suojeltujen merialueiden tapauksessa 54,5 prosenttia²⁹. Arvioinnissa ei voitu osoittaa, että moninkertainen nimeäminen parantaisi suojeltujen merialueiden suojelun tasoa.

3. Suojeltujen merialueiden yhtenäiset ja edustavat verkostot

Tällä hetkellä ei ole olemassa EU:n laajuista menetelmää, jolla voitaisiin arvioida Euroopan suojeltujen merialueiden verkostojen yhtenäisyyttä ja edustavuutta. Meriä koskevilla alueellisilla yleissopimuksilla on kuitenkin ollut merkittävä rooli suojeltujen merialueiden verkoston yhtenäisyyttä koskevien arviointiperusteiden määrittämisessä. OSPAR-komissio, HELCOM sekä Barcelonan yleissopimuksen nojalla perustettu keskus ”Regional Activity Centre for Specially Protected Areas (RAC/SPA)” ja Välimerellä toimiva MedPAN-verkosto ovat arvioineet suojeltujen merialueiden verkoston yhtenäisyyttä.

OSPAR-komissio määrittelee suojeltujen merialueiden verkostojen ekologisen yhtenäisyyden kuuden kriteerin perusteella: piirteet, edustavuus, toistuvuus, kytkeytyneisyys, palautumiskyky ja riittävyys/elinkelpoisuus³⁰. OSPAR-yleissopimuksen alaista suojeltujen merialueiden verkostoa arvioitiin ensimmäisen kerran vuonna 2010. Arvioinnin mukaan verkostoa ei voitu pitää ekologisesti yhtenäisenä suojeltujen merialueiden maantieteellisen jakauman vuoksi. Vuonna 2012 OSPAR yritti arvioida uudelleen verkostonsa ekologista yhtenäisyyttä mutta ei pystynyt tekemään kattavia päätelmiä, sillä lajien ja luontotyyppien levinneisyydestä oli liian vähän asianmukaista tietoa. Vuonna 2012 suojeltujen merialueiden sijainneista voitiin tehdä vain karkeita arvioita, jotka viittasivat siihen, että OSPAR-yleissopimuksen alainen suojeltujen merialueiden verkosto ei todennäköisesti ollut ekologisesti yhtenäinen. Verkoston yhtenäisyydestä oli kuitenkin nähtävissä ensimmäisiä

²⁸ Euroopan ympäristökeskus, *Spatial Analysis of Marine Protected Areas in Europe's Seas*, 2015.

²⁹ Euroopan ympäristökeskus, *Marine Protected Areas in Europe's Seas – An overview and reflections on the way forward*, 2015.

³⁰ OSPAR, *Guidance on developing an ecologically coherent network of OSPAR marine protected areas*, viitenumero 2006-3, 2006.

merkkejä tietyillä osa-alueilla, kuten Pohjanmerellä sen laajemmassa merkityksessä ja osittain myös Kelttienmerellä³¹.

HELCOM on määrittänyt ekologiselle yhtenäisyydelle neljä kriteeriä: riittävyys, edustavuus, piirteiden toistuvuus ja kytkeytyneisyys. Vaikka HELCOMin toiminta-alueella on nimetty yhä enemmän suojeltuja merialueita, HELCOM totesi vuonna 2010, että Itämeren suojeltujen merialueiden verkostot eivät vielä olleet ekologisesti yhtenäisiä³².

MedPAN ja RAC/SPA arvioivat suojeltujen merialueiden verkoston yhtenäisyyttä Välimerellä vuonna 2012 käyttäen kahta kriteeriä: edustavuutta ja kytkeytyneisyyttä. Arvioinnissa todettiin, että Välimeren suojeltujen merialueiden verkostoa ei voida pitää yhtenäisenä eikä edustavana³³. Läntisen Välimeren suojelualueiden katsottiin olevan parhaiten toisiinsa kytkeytyneitä Välimeren alueella.

Ulkoisten konsulttien Euroopan komissiolle vuonna 2014 laatimassa tutkimuksessa³⁴ pyrittiin ensimmäistä kertaa kehittämään yhteiset kriteerit ja menetelmä Euroopan suojeltujen merialueiden verkostojen yhtenäisyyden ja edustavuuden arviointia varten. Tutkimuksessa todettiin, että arviointialueeseen kuulunut suojeltujen merialueiden verkosto Itämerellä ei ollut yhtenäinen. Komissio jatkaa menetelmän jalostamista EU:n laajuista suojeltujen merialueiden verkostojen arviointia varten.

4. Päätelmät ja tulevaisuudennäkymät

Suojellut merialueet ovat luonnonsuojelussa olennaisia aluesuunnittelun välineitä. Ne voivat toimia merten ja valtamerten uhanalaisen biologisen monimuotoisuuden rahoitusalueina. Koska ne tukevat ekosysteemien palautumiskykyä, tehokkaat suojeltujen merialueiden verkostot tuottavat yhteiskunnalle arvokasta hyötyä. Tällaisia sosioekonomisia hyötyjä ovat esimerkiksi työpaikkojen luominen, ruoan tuotanto ja ilmaston säätely. Suojellut merialueet ovatkin hyvä esimerkki sinisen ja vihreän talouden lähentymisestä.

Sen jälkeen, kun biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus tuli voimaan vuonna 1993, Euroopan suojeltujen merialueiden verkosto on laajentunut merkittävästi. Vuonna 2012 verkosto kattoi lähes 6 prosenttia Euroopan meristä. Tässä kertomuksessa osoitetaan, että suojeltujen merialueiden perustamisessa on edistytty Euroopassa valtavasti. Vuoden 2012 jälkeen suojeltuja merialueita on nimetty vielä lisää³⁵. Työ kuitenkin jatkuu: lisätoimilla pyritään varmistamaan, että vähintään 10:tä prosenttia Euroopan meristä suojellaan suojeltujen merialueiden yhtenäisten verkostojen avulla³⁶.

³¹ Lisätietoa ekologisten yhtenäisyyden kriteereistä ja arvioinnin havainnoista on saatavilla julkaisussa Johson D. ym., *An assessment of the ecological coherence of the OSPAR Network of Marine Protected Areas in 2012*, 2013.

³² Boedeker D. ym., ”Towards an ecologically coherent network of well-managed Marine Protected Areas – Implementation report on the status and ecological coherence of the HELCOM BSPA network”, *Baltic Sea Environment Proceedings*, No. 124A, 2010.

³³ Gabrié C. ym., *The Status of the Marine Protected Areas in the Mediterranean Sea*, MedPAN & RAC/SPA, 2012. Toim.: MedPAN Collection.

³⁴ Wolters H. A. ym., *Proposal for an assessment method of the ecological coherence of networks of marine protected areas in Europe*, 2014. <https://circabc.europa.eu/sd/a/b993ca97-579c-4aee-8e0e-22794682ac16/MPA%20coherence%20report-final.pdf>

³⁵ Esimerkiksi luonto- ja lintudirektiivien nojalla nimetyt Natura 2000 -alueet kattoivat vuonna 2012 noin 228 000 km, mutta vuoden 2014 loppuun mennessä alue oli kasvanut lähes 320 000 km²:iin. Ks. http://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/nat2000newsl/nat37_en.pdf

³⁶ Ks. Aichin tavoite 11 tämän kertomuksen liitteessä olevassa 2 kohdassa.

Vuoteen 2020 ulottuvan luonnon monimuotoisuutta koskevan EU:n strategian tavoitteita pannaan täytäntöön EU:n poliittisen kehyksen avulla, joka tarjoaa oivan mahdollisuuden suojeltujen merialueiden nimeämiseen ja niiden yhdenmukaiseen hoitoon ja hallintaan. Meristrategiapuitedirektiivi, luonto- ja lintudirektiivit, merten aluesuunnittelua koskeva direktiivi ja uudistettu yhteinen kalastuspolitiikka sisältävät säännöksiä, joilla voidaan edistää Euroopan suojeltujen merialueiden verkostojen laajentamista tulevina vuosina.

Jotta suojeltujen merialueiden potentiaalia voitaisiin hyödyntää täysimääräisesti, merialueiden suojeluun on sisällyttävä hoitotoimenpiteitä³⁷, joiden tehokas seuranta ja täytäntöönpano on varmistettava. Hoitotoimenpiteitä voivat olla esimerkiksi suojeltuja merialueita koskevat hoitosuunnitelmat ja ympäröiviä alueita koskevat alueelliset suojelutoimenpiteet, joilla täydennetään ja tehostetaan suojeltujen merialueiden vaikutuksia. Suojeltujen merialueiden olisi oltava olennainen osa merten aluesuunnitelmia, joilla tuetaan vihreän ja sinisen talouden infrastruktuuria koskevaa lähestymistapaa³⁸. Näin voitaisiin varmistaa moninaisten ekosysteemipalvelujen tarjonta tietyllä alueella ja parantaa kyseisiä palveluja. Yhdenmukista lähestymistapaa tarvitaan myös sen varmistamiseksi, että meriin kohdistuvia paineita vähennetään ja siten parannetaan ekosysteemien palautumiskykyä.

Komissio aikoo jatkossakin tukea kansallisia ja kansainvälisiä toimia, jotka koskevat suojeltujen merialueiden nimeämistä ja tehokasta hoitoa, sekä muiden merten biologista monimuotoisuutta koskevien alueellisten suojelutoimenpiteiden toteuttamista. Komissio aikoo erityisesti

- tukea jäsenvaltioita voimassa olevan lainsäädännön tehokkaassa ja yhdenmukaisessa täytäntöönpanossa lisäämällä tiedotusta ja neuvontaa esimerkiksi yhteisen kalastuspolitiikan 11 artiklan osalta;
- edistää yhteisen käsityksen aikaan saamista meristrategiapuitedirektiivin 13 artiklan 4 kohdasta;
- jatkaa EU:n menetelmän kehittämistä suojeltujen merialueiden verkostojen yhtenäisyyden ja edustavuuden arviointia varten;
- tukea jäsenvaltioita uusien suojeltujen merialueiden nimeämisessä etenkin avomerialueilla ja suojeltujen merialueiden tehokkaassa hoitamisessa³⁹ hyödyntämällä olemassa olevia EU:n rahoitusmekanismeja, kuten etenkin Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa ja Life-ohjelmaa, tai käynnissä olevia prosesseja, kuten Natura 2000 -verkoston luonnonmaantieteellistä prosessia;
- edistää suojeltuja merialueita koskevia osallistavia hallintorakenteita, jotka mahdollistavat sidosryhmien (esim. paikallisviranomaiset, paikallisyhteisöt ja talouden toimijat) laajan osallistumisen suojeltujen merialueiden hallinnointiin;
- tarvittaessa jatkaa EU:n tason tukimekanismien työstämistä suojeltujen merialueiden hoitotoimenpiteiden tehokasta täytäntöönpanoa ja seurantaa varten;

³⁷ Oceana, *Management matters: Ridding the Baltic Sea of paper parks*, 2014.

http://eu.oceana.org/sites/default/files/oceana_ridding_the_baltic_sea_of_paper_parks.pdf

³⁸ Lisätietoa on osoitteessa http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/index_en.htm

³⁹ Komissio on rahoittanut monenlaisia aiheita koskevia tutkimushankkeita (ks. esim. MESMA, <http://www.mesma.org/>).

- edistää tutkimusta Euroopan tasolla ja tukea jäsenvaltioiden toimia, joilla pyritään paikkaamaan tiedonpuutetta, joka vaikeuttaa suojeltujen merialueiden tehokasta hallinnointia ja arviointia⁴⁰;
- edistää suojelluista merialueista saatavien taloudellisten hyötyjen määrittämistä⁴¹ laatimalla tutkimuksia ja tekemällä yhteistyötä kansainvälisten järjestöjen, kuten OECD:n, kanssa;
- varmistaa, että EU on edustettuna neuvotteluissa Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen täytäntöönpanosopimuksesta, joka koskee merten biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä ja kestävää käyttöä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolella olevilla alueilla⁴² ja jolla pyritään tehostamaan merioikeusyleissopimuksen 192 artiklan ja 194 artiklan 5 kohdan täytäntöönpanoa kyseisillä alueilla.

Komissio laatii seuraavan kertomuksensa suojeltujen merialueiden perustamisen edistymisestä meristrategiapuitedirektiivin täytäntöönpanon arvioinnin yhteydessä eli komission kertomuksessa jäsenvaltioiden toimittamista toimenpideohjelmista⁴³. Tämä kertomus toimii tulevan arvioinnin vertailukohtana. Suojeltujen merialueiden perustamisen edistymistä Euroopassa arvioidaan myös vuonna 2019, jolloin komissio arvioi meristrategiapuitedirektiivin täytäntöönpanon ensimmäistä vaihetta⁴⁴. Jos asiaan panostetaan kaikilla tasoilla, pitäisi olla mahdollista saavuttaa EU:n ja kansainvälisen lainsäädännön ja politiikan tavoitteet ja laajentaa suojeltujen merialueiden kattavuutta Euroopassa yli 10 prosenttiin⁴⁵ vuoteen 2020 mennessä.

⁴⁰ Ks. esim. European Marine Board -asiantuntijaelimen kannanotto nro 18 *Achieving Ecologically Coherent*

MPA Networks in Europe: Science Needs and Priorities, huhtikuu 2013.

http://www.esf.org/fileadmin/Public_documents/Publications/EMB_PP18_Marine_Protected_Areas.pdf

⁴¹ Aiheeseen keskittyvän tutkimuksen avulla.

⁴² YK:n yleiskokous päätti hiljattain käynnistää vuonna 2016 hallitustenväliset neuvottelut biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä ja kestävää käyttöä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolella olevilla alueilla koskevasta YK:n meriyleisoikeussopimuksen täytäntöönpanosopimuksesta (19. kesäkuuta 2015 annettu päätöslauselma A/69/L.65).

⁴³ Jäsenvaltioiden on toimitettava toimenpideohjelmansa komissiolle 31. maaliskuuta 2016 mennessä.

⁴⁴ Meristrategiapuitedirektiivin 20 artikla.

⁴⁵ Ks. Aichin tavoite 11 tämän kertomuksen liitteessä olevassa 2 kohdassa.